

studia iberystyczne

Anna SAWICKA

Zrozumieć język – przetłumaczyć świat – zrozumieć świat

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 7-11

Maria FILIPOWICZ-RUDEK

Kalendarium życia. O nieustającym dialogu między Don Kichotem a Sancho Panzą

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 13-22

Przegląd ważniejszych publikacji Profesor Jadwigi Koniecznej-Twardzikowej

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 23-27

Piotr SAWICKI

Trzydzieści lat, parę chwil – nie tylko w Krakowie. Glosa do portretu Jadwigi

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 29-38

studia iberystyczne

Olgierda FURMANEK

Z panią Jadwigą po przygodę

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 39-53

Beata BRZozowska-ZBURZYŃSKA

Przegląd niektórych hiszpańskich przyimków przestrzennych

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 57-73

Słowa kluczowe: hiszpański, przestrzeń, przyimki.

Abstract:

In this paper we will present the functioning of the Spanish prepositions that correspond to three spatial dimensions: vertical, front-back, and inside-outside axes, applying the concepts of a cognitive methodology. We will analyze prototype and not prototype constellations of semantic characteristics of those prepositions.

Keywords: Spanish, space, prepositions.

Resumen:

El objetivo del presente artículo es el de presentar el funcionamiento de las preposiciones españolas correspondientes a tres dimensiones espaciales: el eje vertical, el eje delante-detrás, y el eje dentro-fuera. En su análisis utilizaremos los conceptos de la metodología cognitiva. Analizaremos constelaciones de rasgos semánticos de estas preposiciones tanto prototípicas como no prototípicas.

studia iberystyczne

Palabras clave: español, espacio, preposiciones.

Monika GŁOWICKA

Koncept liczbowy w polskich i hiszpańskich związkach frazeologicznych

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 75-91

Słowa kluczowe: koncept liczbowy, frazeologia porównawcza, wyrażenia i zwroty, obrazowanie, idiomy.

Abstract:

The purpose of this article is to discuss the presence of numerical concept in phraseological units in Polish as well as to compare them with their Spanish equivalents. The comparative analysis allows us to assess what numbers are usually represented in the phraseology of the two languages, what is the representation of non-linguistic phenomena and whether the numbers carry similar connotations. The objects of our interest are cardinal and the ordinal numbers found in stable word-groups typical of everyday language. Due to the large amount of phraseological material, the article is limited to determining the equivalents of word-groups in Spanish, without describing them in terms of ethnolinguistics and therefore without rich and complex symbolism of numbers.

Keywords: numerical concept, comparative phraseology, locutions and expressions, representation, idioms.

Resumen:

El objetivo del presente artículo se orienta hacia el hecho de comentar la existencia del concepto numeral en las expresiones fraseológicas polacas y compararlas con sus correspondientes españolas. El análisis comparativo nos permite valorar qué números están

studia iberystyczne

representados con más frecuencia en la fraseología de ambas lenguas, cómo se ofrece la representación de los fenómenos extralingüísticos así como también si dichos números comportan las mismas connotaciones. El tema se centra en los numerales cardinales y en los numerales ordinales presentes en las expresiones fraseológicas habituales de la lengua oral. A causa del ingente material fraseológico, el artículo se limita a establecer equivalentes de las expresiones fraseológicas, sin entrar a describirlas en categorías etnolingüísticas, y por ende, omitiendo el rico e intrincado simbolismo de los números.

Palabras clave: concepto numeral, fraseología comparativa, expresiones y locuciones, representación, expresión idiomática.

Danuta PIEKARZ

L'uso di forme di cortesia in italiano e in polacco – approccio contrastivo

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 93-101

Parole chiave: allocutivo, cortesia, pronome, vocativo, titolo.

Abstract:

The aim of the presented paper of comparative and didactic nature constitutes an attempt to help Polish/Italian students to better understand the difference between the Italian and Polish system of courtesy forms. After the short review of historical development of these forms in both languages, we proceed to grammatical matters, with emphasis on the difficulties which foreign students may come across. In both languages one can also notice significant differences in the usage of the titles particularly referring to profession and hierarchy (in the Church) as well as of other titles. Eventually, it can be observed that the use of polite or direct phrases does not necessarily mean respect or close relation because this kind of form can be used also to express irony.

Keywords: addressative, courtesy, pronoun, vocative, title

studia iberystyczne

Streszczenie:

Celem niniejszego artykułu, o porównawczo-dydaktycznym charakterze, jest próba pomocy polskim/włoskim studentom w lepszym zrozumieniu różnic między włoskim i polskim systemem form grzecznościowych. Po krótkim przeglądzie rozwoju historycznego tych form przechodzimy do zagadnień gramatycznych, kładąc szczególny nacisk na trudności, z jakimi spotyka się student uczący się języka. W omawianych językach są zauważalne wyraźne różnice w tytułowaniu osób zajmujących określone miejsce w różnych hierarchiach, na przykład zawodowej lub kościelnej. Zauważamy także, że użycie form grzecznościowych lub bezpośrednich nie zawsze jest wyrazem szacunku czy poufałości, formy te mogą także wyrażać ironię.

Słowa kluczowe: adresatywny, grzeczność, zaimek, wołacz, tytuł.

Ewa STALA

Hiszpański Buenos Aires w kontekście historyczno-kulturowym

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 103-110

Słowa kluczowe: dyskurs, argentyńska odmiana hiszpańskiego, gramatyka opisowa, socjolingwistyka.

Abstract:

The aim of this article is to present a variety of Spanish from Buenos Aires, stemming from various factors: historical, linguistic and cultural. Obviously, as these factors undergo ongoing changes, so does the linguistic form. This is an attempt at signaling possible characteristics rather than to provide a thorough analysis, altogether with the intent of their interpretation as the final construct of the negotiation of meanings and forms.

Keywords: discourse, Argentinian Spanish, descriptive grammar, sociolinguistics.

studia iberystyczne

Resumen:

El presente artículo tiene por objetivo presentar la variedad bonaerense del castellano como resultado de las influencias históricas, lingüísticas y culturales. No cabe duda de que la forma lingüística padece cambios según dichos factores. El artículo es un intento de señalar posibles caminos de investigación y, asimismo, el intento de interpretarlos como el efecto de la mutua negociación de formas y significados.

Palabras clave: discurso, español de Argentina, gramática descriptiva, sociolingüística.

Andrzej ZIELIŃSKI

El concepto de perífrasis verbal: su origen y datos historiográficos

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 111-120

Palabras clave: perífrasis, construcción analítica, historiografía, retórica.

Abstract:

The main objective of this study is to analyse the evolution of the concept of verbal periphrasis from an old rhetorical figure to the modern and complex grammatical category, which is present in every Romanic Language.

Keywords: periphrasis, analyticity, historiography, rhetoric.

Streszczenie:

Głównym celem poniższego artykułu jest nakreślenie ewolucji koncepcji peryfrazy: od klasycznej figury retorycznej do złożonej kategorii gramatycznej czasownika, obecnej we wszystkich językach romańskich.

Słowa kluczowe: historiografia, opisowe konstrukcje czasownika, retoryka, analityczność.

studia iberystyczne

Małgorzata JĘDRUSIAK

Operacje Zeno Vendlera a „rezultatywność” w języku hiszpańskim

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 121-132

Słowa kluczowe: aspekt, Aktionsart, czasownik.

Abstract:

In the present paper we analyse the Vendler's accomplishments in Spanish language. The aim of this analysis is to find out how in this group of predicates, "resultativity", a feature which indicates that an action is not only finished but that it has also reached a result, is realised. In Polish "resultativity" is a differential feature of the prototypical aspectual opposition (czytać/przeczytać).

Keywords: aspect, Aktionsart, verb.

Resumen:

El objetivo del presente artículo será describir algunas características de las realizaciones (tipo de predicados según la clasificación de Z. Vendler). Se intenta verificar cómo en castellano, en dicho tipo se realiza la "resultatividad", rasgo que indica que la acción no sólo ha acabado sino que también se ha logrado un resultado. En polaco esta "resultatividad" constituye el rasgo diferencial de la "prototípica" oposición aspectual (czytać/przeczytać).

Palabras clave: aspecto, Aktionsart, verbo.

studia iberystyczne

Agata KOMOROWSKA

Concepto de emisor y la deixis de persona en los textos periodísticos

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 133-145

Palabras clave: deixis, texto periodístico, discurso, categoría de persona.

Abstract:

The objective of the article is to analyse examples of use of personal deixis in the Spanish press. This phenomenon seems to be interesting because of specific situation of enunciation in case of written press text. This allows creating discourse strategy based on deictic elements.

Keywords: deixis, press text, discourse, personal category.

Streszczenie:

Przedmiotem artykułu jest analiza konkretnych przykładów użycia wskazywania (deiksy) osoby w hiszpańskiej prasie. Zjawisko to wydaje się interesujące ze względu na specyfikę sytuacji wypowiedzi w przypadku tekstu prasowego, która pozwala na konstruowanie strategii dyskursu w oparciu o elementy deiktyczne.

Słowa kluczowe: deiksa, tekst prasowy, dyskurs, kategoria osoby.

Danuta KUCAŁA

Różne spojrzenia na autonomię przekładu

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 149-159

studia iberystyczne

Słowa kluczowe: przekład, oryginał, autonomia, odbiorca, krąg kulturowy.

Abstract:

The article shows different views on the autonomy of the translation in relations to the original text. At first, translation is regarded as a separate entity, a distinct text, functioning in a different cultural sphere (both geographically and linguistically) and often at a different age. Therefore it has a different recipient. Its autonomy is manifested in its multiplicity and recurrence, in the possibility of occurrence of new translations. The stages of creating the original and translation are also different. The autonomy of the translation depends on the attitude of the translator who has at his disposal different methods of work on the original text and different ways of interpreting it although the results of his efforts exist only in relation to the original text.

Keywords: translation, original text, autonomy, recipient, cultural sphere.

Resumen:

El artículo trata acerca de los diferentes enfoques sobre la autonomía de la traducción respecto al texto original. Al principio se menciona que es un ente autónomo, un texto coherente que funciona en un entorno cultural distinto (geográfico y lingüístico) y con frecuencia también en otra época. Así pues, tiene diferentes receptores. Su autonomía se manifiesta también en su multiplicidad y su reiteración, en la posibilidad de realizar traducciones nuevas y diferentes. Las fases de creación de la obra original, así como de la traducción son también distintas. La autonomía de la traducción depende de la actitud del traductor, que tiene a su disposición diferentes medios para trabajar con el texto original e interpretarlo, a pesar de que el fruto de su trabajo existe tan sólo teniendo en cuenta el texto original.

Palabras clave: traducción, original, autonomía, receptor, entorno cultural.

studia iberystyczne

Tadeusz SZCZERBOWSKI

O przekładzie kreatywnym (malajski pantun)

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 161-171

Słowa kluczowe: przekład kreatywny, malajski pantun, Robert Stiller.

Abstract:

The subject of the present analysis is the creativity of translation within the translation of Malay pantun – a poetic form which has aroused considerable fascination on the part of Western researchers for several centuries. For pantun is something more than merely a four-line verse with an abab rhyme; an exemplification of the present thesis being two examples of pantun in the translation of Robert Stiller.

Keywords: creative translation, Malay pantun, Robert Stiller.

Resumen:

El tema del presente análisis trata sobre la creatividad de la traducción tomando como ejemplo el pantun malayo, una forma poética que desde hace siglos ejerce una enorme fascinación en los investigadores occidentales. El pantun es algo más que un simple cuarteto con una estructura de rimas abab. Un ejemplo de la tesis presentada son dos pantunes en traducción de Robert Stiller.

Palabras clave: traducción creativa, pantun malayo, Robert Stiller.

Anna BEDNARCZYK

Sonety krymskie po rosyjsku – kilka uwag o przekładach romantycznych i współczesnych

studia iberystyczne

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 173-187

Słowa kluczowe: Adam Mickiewicz, Sonety krymskie, tłumaczenie na rosyjski, przekład romantyczny.

Abstract:

The author examines the 19th century and the contemporary Russian translations of the Crimean Sonnets by Adam Mickiewicz. She intends to identify their characteristics connected with the translation standards prevailing in a given epoch. She also reflects upon the problem of 'updating' the text in modern translations including the newest translation by Alexandr Revitch, The latter version of the Sonnets is being analysed also for the idiosyncrasies of the translator's output.

Keywords: Adam Mickiewicz, Crimean Sonnets, translation to Russian, Romantic translation.

Resumen:

La autora analiza las traducciones rusas de Sonetos de Crimea de Adam Mickiewicz, tanto del siglo XIX como también contemporáneas. Intenta destacar los rasgos característicos de las mismas relacionados con los estándares de traducción dominantes en cada una de las épocas. Asimismo, considera la problemática de la actualización de la traducción en las versiones contemporáneas, entre las que se encuentra la propuesta más reciente de Aleksander Rewicz. Se analiza también esta última variante de Sonetos teniendo en cuenta las características de la obra del traductor.

Palabras clave: Adam Mickiewicz, Sonetos de Crimea, traducción al ruso, traducción romántica.

studia iberystyczne

Piotr SAWICKI

Zagadka „fujarki ze srebra” Pieśni hiszpańskie Edwarda Porębowicza – od spolszczenia do oryginału

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 189-216

Słowa kluczowe: folklor europejski, ludowa pieśń hiszpańska, coplas, seguidillas, przekład a adaptacja, oryginał jako surowiec, antologia Porębowicza.

Summary:

A hundred years after the first edition of Edward Porębowicz's "Pieśni ludowe celtyckie, germańskie, romańskie" (1909), the author of the article finds about three quarters of the original „Spanish chants” and compares 60 selected texts with their Polonized versions. The reading of both versions as parallel texts confirms the high opinion of the poetic talent of this prominent European folklore expert, proving that he was an artist rather than simply a poetry translator. The original text is to him a source material, which he processes and dignifies. The effects of this processing are diverse. Alongside miniature masterpieces, such as Porebowicz's seguidillas, we find (especially in coplas, the most abundant in his collection) strophes of folk character, typical for the „Young Poland” movement. They sound familiar to a Polish reader, but lose their southern character and emotional restraint in their expression of sentiments and experiences. Those Spanish folk song does not shine with their own but with reflected light, and sometimes become obscene or, to say the least, suggestive – raising unnecessary erotic connotations (as in Polish translation of „relicario de plata”, „the silver flute”).

Keywords: European folklore, Spanish folk song, coplas, seguidillas, translation and adaptation, original text as a source material, Porębowicz's anthology

studia iberystyczne

Resumen:

En el centenario de la primera publicación de las *Pieśni ludowe celtyckie, germańskie, romańskie* de Edward Porębowicz [1909], el autor del presente artículo coteja 60 muestras de textos, las cuales han sido seleccionadas junto a sus versiones polacas, tras haber encontrado aproximadamente tres cuartas partes de las “Canciones españolas” originales que integran la famosa antología. Una lectura paralela de ambas versiones confirma las opiniones sobre la maestría poética de ese destacado conocedor del folklore europeo, aunque ello obliga también a apreciarlo no sólo como a un traductor de poesía sino como a un artista de la palabra, el cual en su taller somete el original, cuan materia prima, a un tratamiento perfeccionador, lo que produce unos resultados bastante diversificados. Además de las obras maestras en miniatura, tales como son las seguidillas de Porębowicz, aparecen también estribillos (principalmente en las coplas, que son las más numerosas en dicha recopilación), adquiriendo los rasgos populares típicos del movimiento modernista de la Joven Polonia. Por ello suenan familiares para el oído polaco, aunque pierden su ambiente meridional, así como la continencia a la hora de expresar vivencias íntimas. De esta manera, no es el resplandor original de la canción popular española lo que brilla, sino el reflejo de su luz. Además, en ocasiones se roza lo verde o, por lo menos, la ambigüedad, lo que causa innecesarias asociaciones de naturaleza erótica (como es el caso del “pito plateado” en el título de nuestro artículo, giro que sustituye en polaco al “relicario de plata” en la versión española).

Palabras clave: folklore europeo, canción popular española, coplas, seguidillas, traducción frente a adaptación, original como materia prima, antología de Porębowicz.

Urszula ASZYK

En torno a la recepción crítica e intentos de traducción del Arte nuevo de hacer comedias de Lope de Vega en Polonia

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 217-232

Palabras clave: Lope de Vega, Arte nuevo de hacer comedias, recepción crítica, traducción.

studia iberystyczne

Abstract:

This work reviews the reception of Lope de Vega's *Arte nuevo* in Poland, concentrating on the attempts at translation of this treatise. The relation between this subject and the reception of Lope's theatre in Poland is also dealt with, alongside more general conclusions about the translation of a text such as the *Arte nuevo*.

Keywords: Lope de Vega, *Arte nuevo de hacer comedias*, critical reception, translation.

Streszczenie:

Autorka niniejszej pracy przedstawia w zarysie recepcję *Nowej sztuki...* (*Arte nuevo...*) Lopego de Vegi, koncentrując się na polskich próbach przekładu tego traktatu i uwzględniając recepcję dramaturgii Lopego w Polsce. Celem tego studium jest również wyciągnięcie pewnych bardziej ogólnych wniosków na temat przekładu tekstu tak ważnego i znaczącego jak *Nowa sztuka*.

Słowa kluczowe: Lope de Vega, *Nowa sztuka pisania komedii*, recepcja krytyczna, przekład.

Jerzy ACHMATOWICZ

Maternidad, cantos y flores... (algunos aspectos sobre traducción del Nican Mopohua, la principal fuente de estudios del fenómeno guadalupano en México)

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 233-251

Palabras clave: *Nican Mopohua*, traducción, fuentes guadalupanas, Madre de Dios, flores, maternidad trascendental.

Abstract:

In the present article, we show how the native background manifests in the form, as well as in the content of the original version of the Guadalupean *Nican Mopohua*. We also present the examples of difficulties which arise in translation of this text into Polish, resulting from the

studia iberystyczne

particularities of the Náhuatl language, such as the specific way of constructing the images of the world and of transmitting religious and philosophical concepts. These concepts, of a genuine Christian and marianologic nature, are clearly manifested in our source text.

Keywords: *Nican Mopohua*, translation, Guadalupe's sources, Mother of God, flowers, transcendental maternity.

Streszczenie:

Niniejsza publikacja ukazuje, w jaki sposób w wersji oryginalnej jednego z głównych źródeł służących badaniu fenomenu guadalupańskiego *Nican Mopohua* odnaleźć można jego indiański, tubylczy rodowód. Jednocześnie przedstawia się na podstawie kilku przykładów trudności związane z tłumaczeniem tego źródła na polski, ze względu na szczególne cechy języka náhuatl, jego specjalny sposób tworzenia obrazów otaczającego świata i przekazu własnych pojęć religijnych i filozoficznych. Tych samych pojęć, które zawarte są w nader przejrzystym przekazie chrześcijańskim i marianologicznym, manifestowanym we wspomnianym źródle.

Słowa kluczowe: *Nican Mopohua*, przekład, źródła guadalupańskie, Matka Boża, kwiecie, transcendentalne macierzyństwo.

Tomasz PINDEL

Tłumacz i jego błędy, czyli o krytyce przekładu w prasie

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 253-264

Słowa kluczowe: krytyka przekładu, błędy tłumacza, recepcja przekładu.

studia iberystyczne

Abstract:

It is more common nowadays for book reviews, published in the high circulation press, to contain elements of evaluation of translated text, although they are rarely based on a serious analysis, and limit themselves to pinpointing translator's mistakes. The article comments on the translator's model mistakes and their significance for the text, as well as the reviewers' typical practices.

Keywords: Translation criticism, translator's mistakes, translation reception.

Resumen:

Las reseñas de libros en la prensa de gran tiraje contienen cada vez con mayor frecuencia una valoración de la traducción, aunque a menudo ésta no se basa en ningún análisis y se limita a poner de relieve los errores del traductor. El artículo comenta algunos casos de errores típicos en la traducción y su importancia en relación con la totalidad del texto para después abordar las prácticas típicas de los críticos.

Palabras clave: recepción de la traducción, crítica de la traducción, errores del traductor.

Marzena CHROBAK

Bracia Malinche, czyli o tym, jak Fortuna sprzyja śmiałym tłumaczom

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 265-273

Słowa kluczowe: historia przekładu ustnego, literatura kubańska, Malinche, Alejo Carpentier, historia podboju Meksyku.

studia iberystyczne

Abstract:

In my essay I present a gallery of portraits and silhouettes of military interpreters: La Malinche, Hernán Cortés' interpreter during the conquest of Mexico, 1519; Manuel, a Cuban student involved in traffic with Russian generals, 2000; an anonymous Indian woman, Nicolas Federmann's interpreter during the conquest of Venezuela, 16th c.A.C.; Iraqi interpreters for Polish troops, 2003; Gaius Valerius Proculus, Cesar's interpreter, 4th c.B.C.). By these examples, taken from chronicles and novels (A. Carpentier, *La aprendiz de la bruja*, J. Díaz, *Las cuatro fugas de Manuel*), I try to define the specificity of military interpreter's profession.

Keywords: history of interpretation, Cuban literature, Malinche, Alejo Carpentier, conquest of Mexico.

Resumen:

En mi trabajo presento una serie de esbozos de traductores "militares": la Malinche, traductora de Hernán Cortés durante la conquista de México en 1519 y Manuel, un estudiante cubano que se vio implicado en unos negocios con generales rusos en el año 2000. Menciono tanto a la India anónima que traducía para Nicolás Federmann durante la conquista de Venezuela en el siglo XVI, como a los traductores iraquíes del ejército polaco en 2003 y al traductor de Julio César en las campañas de las Galias en el siglo VI a. C. Basándome en los ejemplos extraídos de distintas crónicas, así como también en la literatura (A. Carpentier, *La aprendiz de la bruja*, J. Díaz, *Las cuatro fugas de Manuel*), trato de señalar el carácter específico de la profesión del traductor militar.

Palabras clave: historia de la interpretación, literatura cubana, la Malinche, Alejo Carpentier, historia de la conquista de México.

Xavier FARRÉ VIDAL

Los inmigrados de Lojze Kovačič en la traducción al español

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

studia iberystyczne

ss. 275-285

Palabras clave: Lojze Kovačič, extrañamiento, traductor frente a editor/mercado editorial.

Abstract:

There are many levels of lecture of the *The Newcomers*, a novel by Slovenian writer Lojze Kovačič. The protagonist, Alojz, lives in a fragmented and rootless world, undertaking a physical and spiritual journey. The novel, of a clearly autobiographical character, is written in Slovenian, a language that the author learned when he was 12 years old and which he later adopted for his creation. The foreignness of the experience of life is therefore reflected by the exoticism of the language. The article reflects on the technique of transferring this exoticism into the Spanish translation of this novel.

Keywords: Lojze Kovačič, strangeness (otherness), translator vs publisher/publishing market.

Streszczenie:

W powieści słoweńskiego pisarza Lojzego Kovačiča pojawia się kilka poziomów lektury. Główny bohater Alojz żyje w niespójnym, pozbawionym korzeni świecie. Stoi w obliczu podróży zewnętrznej i wewnętrznej. Powieść, o wyraźnie autobiograficznym charakterze, jest napisana po słoweńsku – w języku, którego autor nauczył się, mając 12 lat, i który później stał się językiem jego twórczości literackiej. Egzotyka życia znajduje więc swoje odbicie w egzotyce języka. W artykule jest mowa o technice tłumaczenia tej egzotyki w hiszpańskim przekładzie powieści.

Słowa kluczowe: Lojze Kovačič, inność, tłumacz wobec wydawcy/rynku wydawniczego.

Maja KOSZARSKA

„Wiedźmin” czy brujo? Kilka uwag o tłumaczeniu neologizmów

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

studia iberystyczne

ss. 287-299

Słowa kluczowe: neologizmy, tłumaczenie literackie, literatura fantasy.

Abstract:

Translation of neologisms is a challenge. It requires an accurate decoding of new words in their original context, a transfer of that speech into a different linguistic environment and its reformulation in a new expression, which recaptures the intention of the original message. Our work attempts to present the nature of neologisms, which constitute one of the characteristics of the fantasy literature. Our study is based on a comparative analysis of examples of neologisms from *Ostatnie życzenie* by Andrzej Sapkowski and their Spanish versions. The results are compared in terms of linguistic and stylistic equivalence, in order to show the possibilities of loss of the transtextual elements and the ways of recompensing these elements by substitution, amplification and by other techniques.

Keywords: neologism, literary translation, fantasy literature.

Resumen:

La traducción de los neologismos es un reto. En primer lugar, se necesita entender adecuadamente las palabras en el contexto del texto original. En segundo lugar, hay que usar una estrategia de traducción adecuada para trasladar estas palabras a otro ambiente lingüístico y cultural, conservando al mismo tiempo la intención y el concepto del autor del original. El objetivo de este esbozo será trazar las características de los neologismos y presentar algunas observaciones en cuanto a la traducción basándonos en la "literatura fantástica" y en un análisis comparativo de *Ostatnie życzenie* de Andrzej Sapkowski con su traducción al español. El análisis se basa en cotejar el texto original con la traducción, tomando como base las equivalencias estilísticas y lingüísticas. Asimismo, también se presenta una selección de soluciones utilizadas y sus posibles consecuencias.

Palabras clave: neologismos, traducción literaria, literatura fantástica.

studia iberystyczne

Olgierda FURMANEK

Usefulness of the backtranslation proces in poetry translation

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 301-317

Keywords: translation process, backtranslation, poetry.

Streszczenie:

Najczęstszym powodem retranslacji jest potrzeba identyfikacji elementów przetłumaczonych niewłaściwie w celu dokonania korekty. Tekst docelowy, przetłumaczony ponownie na język oryginału, jest następnie porównywany z tekstem wyjściowym. Wiele najnowszych publikacji zwraca uwagę na fakt, że retranslacja powinna być traktowana raczej jako narzędzie pomocy dla tłumacza aniżeli jako zagrożenie. W tej pracy proponuję spojrzenie na możliwość stosowania retranslacji w procesie tłumaczenia poezji. Czy retranslacja może okazać się przydatna w tłumaczeniu literackim? Dyskusja została przeprowadzona na podstawie tłumaczeń wybranych utworów współczesnej poetki hiszpańskiej Any Marii Fagundo na polski oraz ich retranslacji. W świetle teorii pojęć uniwersalnych Anny Wierzbickiej próbuję odpowiedzieć na pytanie, czy istnieje uzasadnienie obecności retranslacji w procesie tłumaczenia poezji.

Słowa kluczowe: proces tłumaczenia, retranslacja, pojęcia uniwersalne, poezja.

Resumen:

El propósito más común de la retraducción (o retrotraducción) es identificar los lugares dudosos para verificar la exactitud de la traducción y corregir los posibles errores. Una retraducción implica utilizar el texto traducido a la lengua de llegada como documento fuente y traducirlo nuevamente a la lengua de partida para comparar los dos. Últimamente muchas publicaciones ven la retrotraducción más bien como una herramienta de ayuda que una amenaza a la profesión del traductor. El artículo explora la retraducción desde el punto de

studia iberystyczne

vista de la traducción literaria. ¿Es la retraducción útil para el proceso de la traducción de la poesía? La base del análisis son las traducciones de la selección de poemas de una poeta española contemporánea, Ana María Fagundo, hacia el polaco y sus retraducciones. A la luz de la teoría de conceptos universales de Anna Wierzbicka, se analiza la cuestión de si la retraducción tiene un lugar justificado en el proceso de la traducción de la poesía.

Palabras clave: proceso de traducción, retraducción (retrotraducción), conceptos universales, poesía.

Olgierda FURMANEK

Entrevista con Ana María Fagundo

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 319-331

Sabina DEDITIUS

Świat Wysp Kanaryjskich oczami Alonso Quesady na przykładzie tłumaczenia na polski opowiadań ze zbioru Kanaryjczyk

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 333-342

Słowa kluczowe: Alonso Quesada, Wyspy Kanaryjskie, odmienność kultur, zabiegi tłumaczeniowe, metafora.

Abstract:

This paper presents three translation strategies applied to selected fragments of the texts from *Insulario* [1982] by Alonso Quesada (1886-1925), whose works have never been earlier

studia iberystyczne

translated into Polish. Particular attention is paid to the difficulties in translation of the realistic background details of the early 20th century on the Canary Islands and in bringing this world closer to a contemporary Polish reader.

Keywords: Alonso Quesada, Canary Islands, cultural differences, translation strategies, metaphor.

Resumen:

En el presente artículo se muestran tres estrategias de traducción aplicadas a fragmentos de texto que forman parte del libro *Insulario* [1982] de Alonso Quesada (1886-1925), cuya obra no se había traducido antes al polaco. Se presta especial atención a las dificultades para traducir la realidad de las Islas Canarias de principios del siglo XX y familiarizar al lector polaco contemporáneo con ese mundo.

Palabras clave: Alonso Quesada, Islas Canarias, diversidad cultural, estrategias de traducción, metáfora.

Urszula DĄMBSKA-PROKOP

Uwagi o tłumaczeniu dokumentów

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 343-354

Słowa kluczowe: tłumaczenie na język polski, angielski tekst specjalistyczny, gatunek.

Abstract:

This paper examines the *Conditions of Use of the British Library Reading Rooms* and their translations into Polish by the students of the Jagiellonian University doctoral studies. It stresses out the specific characteristics of the text and the difficulties met by the translators, resulting from differences of cultural and stylistic approach in English and in Polish.

studia iberystyczne

Keywords: translation into Polish, English specific text, genre.

Resumen:

En el presente artículo se ofrece un análisis del reglamento de la British Library de Londres y de su traducción al idioma polaco, efectuada por estudiantes (doctorandos de la Universidad Jaguelónica de Cracovia), en el que se destacan los rasgos específicos del original y las dificultades con las que se enfrentan sus traductores. Dichas dificultades se deben principalmente a la particularidad del reglamento inglés como género y a las diferencias culturales y lingüísticas del polaco.

Palabras clave: traducción al polaco, texto especializado en inglés, género.

Katarzyna KRUK-JUNGER

Czy wystarczy rozumieć, by tłumaczyć? Czyli w poszukiwaniu idealnego tłumacza ustnego

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 355-364

Słowa kluczowe: tłumaczenie ustne, kształcenie, kompetencje, cechy charakteru, normalizacja.

Abstract:

Globalization is a great challenge, especially for interpreters. Unfortunately, the European Union still lacks sufficient standardization in the area of interpreting. This, in many countries, results in market self-regulation, which leads to abnormalities. The author gives examples of some shameful absurdities, while seeking answers to the questions about the characteristics of a good interpreter.

Keywords: interpreting, training, competences, characteristics, standardization.

studia iberystyczne

Resumen:

La globalización obliga a los traductores a enfrentarse con unos desafíos determinados. Por desgracia, en la Unión Europea todavía no existe una normalización satisfactoria en cuanto a los requisitos exigidos en esta profesión. Esto implica que en muchos países el mercado se regule por sí mismo, lo cual desemboca en una patología. La autora presenta ejemplos de absurdos imperdonables a la vez que intenta encontrar una respuesta a la siguiente pregunta: ¿cuáles deberían ser las características de un buen intérprete?

Palabras clave: interpretación, formación, competencias, características, normalización.

Ubaldo CEREZO RUBIO

El Traductor Jurado de polaco en España. Aspectos cuantitativos

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 365-393

Palabras clave: traductor jurado, intérprete, castellano, polaco, estadística

Abstract:

The article presents the social and professional situation of registered Polish language translators working in Spain. The results have been obtained from a questionnaire filled by all registered translators of the Polish language accredited in this country.

Keywords: registered translator, interpreter, Polish, Spanish, statistics.

Streszczenie:

W artykule omówiona została sytuacja społeczna i zawodowa tłumaczy przysięgłych języka polskiego prowadzących działalność w Hiszpanii. Przedstawione dane opracowano na

studia iberystyczne

podstawie ankiety przeprowadzonej wśród wszystkich tłumaczy przysięgłych języka polskiego akredytowanych w tym kraju.

Słowa kluczowe: tłumacz przysięgły, tłumacz, hiszpański, polski, statystyka.

Maria FALSKA

Struktura czasowa w komedii Jaime Saloma El baúl de los disfraces (Kufel z kostiumami) i jej możliwe źródło inspiracji

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 397-408

Słowa kluczowe: teatr hiszpański, XX wiek, Jaime Salom, struktura czasu dramatycznego.

Abstract:

The subject of the present paper is an analysis of the dramatic time structure in the comedy *El baúl de los disfraces* by Jaime Salom. There are three time levels in the play: the current real time, the real time of the past events and the unreal time where these levels intermingle. The chronological order of the plot world differs from that of the past events occurring at the scenic time. The technique employed by the author exhibits substantial parallels with a work entitled *L'Inconnue d'Arras* by a French playwright Armand Salacrou.

Keywords: Spanish theatre, 20th century, Jaime Salom, dramatic time structure.

Resumen:

El tema del presente análisis versa acerca de la estructura del tiempo escénico en la comedia *El baúl de los disfraces*, de Jaime Salom. En la obra hay tres niveles temporales: real-actual, real-pasado y el tiempo irreal, relacionados de manera intrínseca con el resto de niveles. El orden cronológico del mundo representado en la obra es diferente al orden de los acontecimientos del pasado representados en el tiempo escénico. Las técnicas utilizadas por

studia iberystyczne

el autor tienen una relación evidente con la obra *L'Inconnue d'Arras* del dramaturgo francés Armand Salacrou.

Palabras clave: teatro español del siglo XX, Jaime Salom, estructura del tiempo escénico.

Nina PLUTA

Los interpretadores o sobre cómo enfocan la realidad los protagonistas de la narrativa pseudo-criminal hispanoamericana

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 409-421

Palabras clave: Jorge Luis Borges, Ricardo Piglia, ficción hispánica, convención criminal-hermenéutica.

Streszczenie:

Od Borgesa do Ricarda Piglia w prozie hispanoamerykańskiej wykorzystuje się obficie konwencję kryminalną, między innymi po to, by podkreślić, że kondycję ludzką warunkuje wysiłek interpretowania rzeczywistości. Współczesna proza tworzy analogie między działalnością interpretacyjną na różnych polach (krytyka literacka, nauka) a śledztwem detektywistycznym. Zarówno ludzkie zachowania, przedmioty czy wydarzenia z życia, jak również słowa i teksty kultury są dla bohaterów wielu współczesnych powieści i opowiadań hispanoamerykańskich przesłaniami, których sens starają się odszyfrować. Tak śledztwo w sprawie zbrodni, jak i interpretacje, literackie czy filozoficzne, to metody kontroli nad chaotyczną rzeczywistością.

Słowa kluczowe: Jorge Luis Borges, Ricardo Piglia, proza hispanoamerykańska, konwencja kryminalna, hermeneutyka.

studia iberystyczne

Abstract:

From Borges to Ricardo Piglia, the genre of crime literature is widely used in the twentieth century Spanish American fiction to emphasize the fact that human condition is tightly connected with necessity of interpretation of reality. Today's prose creates correspondences between the interpretation of various fields (literary criticism, science) and the investigation completed by a detective in a crime story. Various events, human behavior, everyday objects as well as words and cultural texts seem to be important clues for the characters which, at the same time, endow their existence with meaning and bring order into their lives.

Both the investigations (detective stories) as well as the interpretations (literary, philosophical) are ways of controlling the chaotic reality.

Keywords: Jorge Luis Borges, Ricardo Piglia, Spanish American fiction, detective story, hermeneutics.

Olga GLONDYS

La Polonia cercana e idealizada de los exiliados republicanos catalanes

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 423-436

Palabras clave: Cataluña, Polonia, exilio, nacionalismo, cultura.

Abstract:

This article is a commentary on the texts of the Catalan exiles of the Spanish Civil War, developing the topos of Poland, which has been present in the writings of Catalan Nationalists since the XIX century. The analysis starts with the *Historia dels moviments nacionalistas* [1912-1914] by Antoni Rovira i Virgili, then follows with fragments of *Dietari del primer mes de la guerra* [1939] by Carles Pi i Sunyer, and his long poem *Diàleg de les Verges Negres de Polònia i Catalunya* [1939], to finish with the articles of César Pi i Sunyer [1939] and Manuel Serra i Moret [1947]. All of these writings, which idealize the Polish patriotism and the history of

studia iberystyczne

Poland and ascend it to a category of a myth, arose from the yearning for Catalonia and the awareness of the common fate of victims of the totalitarian Europe.

Keywords: Catalonia, Poland, exile, patriotism, culture.

Streszczenie:

W artykule omawiane są teksty autorstwa katalońskich uchodźców po wojnie domowej w Hiszpanii, w których występuje topos Polski obecny od XIX wieku w piśmiennictwie katalońskim o wydźwięku narodowościowym. Wychodząc od *Historia dels moviments nacionalistas* [1912-1914] Antoniego Roviry i Virgili, który w okresie późniejszym znalazł się na uchodźstwie, najpierw analizie poddane zostają fragmenty *Dietari del primer mes de la guerra* [1939] Carlesa Pi i Sunyera oraz jego poemat *Diàleg de les Verges Negres de Polònia i Catalunya* [1939], na końcu zaś artykuły Césara Pi i Sunyera [1939] oraz Manuela Serra i Moreta [1947]. Wszystkie te teksty, idealizujące i podnoszące do rangi mitu polski patriotyzm i historię, powstały z tęsknoty za Katalonią i w poczuciu świadomości wspólnoty losów ofiar Europy totalitarnej.

Słowa kluczowe: Katalonia, Polska, uchodźstwo, patriotyzm, kultura.

Maria FILIPOWICZ-RUDEK, Hubert HŁADIJ

Na wozie Maragaty

Studia Iberystyczne (2009) 8: Zrozumieć język, przetłumaczyć świat. Księga Pamiątkowa dedykowana Profesor Jadwidze Koniecznej-Twardzikowej

ss. 437-452

Słowa kluczowe: antropologia kulturowa, genetyka, izolowana grupa społeczna, Szlak Jakubowy, Maragaci.

studia iberystyczne

Abstract:

The aim of the present article is to outline a very interesting phenomenon in cultural anthropology, which is the very ancient and enigmatic presence of the Maragatos, human cultural isolates, in the mountainous purlieus of Spanish town Astorga, who despite of inhabiting the crossroads of several international centuries-old routes of trade and pilgrimage have managed to conserve their isolated and endogamous customs.

Keywords: cultural anthropology, genetics, human isolates, St. James' Way, The Maragatos.

Resumen:

El artículo intenta acercar al lector polaco un fenómeno interesante concerniente al campo de la antropología cultural como son los Maragatos, un grupo social aislado, bastante pequeño que vive en los alrededores montañosos de la ciudad española de Astorga, situada en el cruce de unas rutas comerciales y de peregrinaje concretas, cuyo origen es poco claro. No obstante, hasta la actualidad han conservado muchos de sus costumbres y rituales, así como también un fuerte sentido de identidad.

Palabras clave: antropología cultural, genética, grupo social aislado, Camino de Santiago, Maragatos.